

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ПОГОДЖЕНО

Педагогічною радою ВСП «Фаховий коледж економіки і технологій НУ «Чернігівська політехніка»
Протокол №1 від «26» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора ВСП «Фаховий коледж економіки і технологій НУ «Чернігівська політехніка»
№28 від «26» серпня 2026 р.

ПОГОДЖЕНО

Студентською радою ВСП «Фаховий коледж економіки і технологій НУ «Чернігівська політехніка»
Протокол №1 від «26» серпня 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання та протидію насильству, булінгу (цькуванню) і забезпечення
безпечного освітнього середовища у Відокремленому структурному підрозділі
«Фаховий коледж економіки і технологій Національного університету
«Чернігівська політехніка»**

1. Загальні положення

1.1. Це Положення про запобігання та протидію насильству, булінгу (цькуванню) та забезпечення безпечного освітнього середовища у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки і технологій Національного університету «Чернігівська політехніка» (далі — Положення) визначає систему заходів, процедури та алгоритми дій учасників освітнього процесу Коледжу щодо запобігання та протидії насильству, жорстокому поведженню, зокрема булінгу (цькуванню), своєчасного виявлення їх проявів та/або ознак, реагування на повідомлення, надання допомоги постраждалим особам, застосування заходів виховного впливу, запобігання повторенню таких випадків.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (у редакції наказу МОН України від 18.06.2026 № 961), постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведження з дітьми», постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поведження з дітьми», постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поведження», а також інших нормативно-правових актів.

1.3. Метою Положення є створення в Коледжі безпечного освітнього середовища, вільного від насильства, жорстокого поведження, булінгу (цькування), дискримінації та інших проявів, що порушують права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу.

1.4. Основними завданнями Коледжу у сфері запобігання та протидії насильству є:

- 1) забезпечення права кожного учасника освітнього процесу на безпечне освітнє середовище;
- 2) запобігання насильству, жорстокому поведженню та булінгу (цькуванню);
- 3) своєчасне виявлення проявів та/або ознак насильства;
- 4) формування ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та безконфліктної комунікації;

- 5) підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу щодо форм насильства, булінгу (цькування), способів їх запобігання та механізмів повідомлення про них;
- 6) забезпечення належного реагування на повідомлення про можливі випадки насильства;
- 7) надання психологічної, соціальної, педагогічної та іншої необхідної допомоги постраждалим особам;
- 8) корекція деструктивної поведінки осіб, які вчинили насильство;
- 9) недопущення повторної травматизації та повторного вчинення насильства;
- 10) залучення батьків та інших законних представників здобувачів освіти до запобігання та протидії насильству;
- 11) взаємодія із службами та установами, уповноваженими здійснювати заходи у сфері захисту прав здобувачів освіти та протидії насильству.

1.5. Діяльність Коледжу щодо запобігання та протидії насильству ґрунтується на принципах:

- інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- дотримання прав і свобод людини;
- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки у міжособистісних стосунках;
- поваги до честі та гідності кожної особи;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- недопущення повторної травматизації;
- партнерства та взаємодії;
- своєчасності реагування;
- відповідальності за вчинені дії;
- забезпечення безпечного освітнього середовища.

1.6. Положення поширюється на всіх учасників колективу Коледжу.

1.7. Положення в частині, що стосується захисту дітей від насильства та жорстокого поводження, застосовується до здобувачів освіти, які є дітьми відповідно до законодавства України, а також до інших учасників колективу у випадках, визначених законодавством.

1.8. У разі виникнення ситуацій, пов'язаних із домашнім насильством, насильством за ознакою статі, торгівлею людьми, кримінальними правопорушеннями або іншими правопорушеннями, Коледж діє відповідно до спеціального законодавства.

2. Терміни та визначення

2.1. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених законодавством України.

2.2. Для цілей цього Положення використовуються, зокрема, такі терміни:

наси́льство — фізичне, психологічне, сексуальне чи економічне насильство, а також інші форми насильницької поведінки, визначені законодавством України;

жорсто́ке поводження з дитиною — будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства щодо дитини, неналежного поводження, нехтування потребами дитини та інші дії чи бездіяльність, що порушують її права та законні інтереси;

бу́лінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно здобувача освіти, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або здобувачем освіти стосовно іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

учасники колективу — здобувачі освіти, працівники Коледжу, інші особи, залучені до освітнього процесу;

кривди́к — учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу;

постраждала особа — учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство;

сви́док — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства.

2.3. Ознаками, які можуть свідчити про насильство щодо здобувача освіти, зокрема, можуть бути:

- замкнутість, тривожність, страх;
- різка зміна звичної поведінки;
- неврівноважена або агресивна поведінка;
- напади люті;
- схильність до руйнівної поведінки;
- зниження здатності до навчання;
- різке погіршення відвідування занять;
- соціальна ізоляція;
- безпричинні тілесні ушкодження;
- пошкодження або зникнення особистих речей;
- страх перед окремими особами;
- ознаки психологічного травмування;

- інші прояви, що можуть свідчити про порушення безпеки та благополуччя здобувача освіти.

3. Система запобігання та протидії насильству

3.1. Система запобігання та протидії насильству в Коледжі є постійним системним процесом.

3.2. Система включає:

- 1) профілактику насильства та жорстокого поводження;
- 2) виявлення проявів та/або ознак насильства;
- 3) визначення потенційних ризиків;
- 4) своєчасне реагування на повідомлення;
- 5) надання допомоги постраждалим особам;
- 6) застосування заходів виховного впливу;
- 7) психологічний та соціально-педагогічний супровід;
- 8) моніторинг результативності вжитих заходів;
- 9) запобігання повторенню випадків насильства.

3.3. Профілактична робота здійснюється системно та передбачає:

- проведення інформаційно-просвітницьких заходів;
- тематичні заняття, тренінги, бесіди, лекції, дискусії;
- формування навичок ненасильницької комунікації;
- розвиток емоційної компетентності та саморегуляції;
- формування толерантного ставлення до відмінностей;
- розвиток навичок конструктивного розв'язання конфліктів;
- профілактику кібербулінгу;
- підвищення правової обізнаності;
- залучення студентського самоврядування;
- інформування батьків та інших законних представників здобувачів освіти;
- підвищення компетентності педагогічних працівників;
- оцінювання психологічної безпеки освітнього середовища.

3.4. Профілактична робота включається до планів виховної роботи Коледжу, роботи кураторів академічних груп, практичного психолога, органів студентського самоврядування та інших структурних напрямів роботи.

3.5. Керівники академічних груп зобов'язані сприяти створенню безпечного психологічного клімату в академічній групі, своєчасно реагувати на прояви агресивної, принизливої, дискримінаційної чи іншої небезпечної поведінки та повідомляти керівника Коледжу про виявлені ознаки насильства.

4. Інформування та способи подання повідомлень

4.1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про можливий випадок насильства, його ознаки або відомі обставини керівника Коледжу.

4.2. Повідомлення може бути подано:

- усно;
- письмово;
- електронною поштою;
- засобами телефонного зв'язку;
- через спеціальну скриньку для повідомлень;
- іншим способом, визначеним Коледжем.

4.3. Повідомлення може бути подано анонімно.

4.4. Інформація про способи та порядок подання повідомлень оприлюднюється на офіційному вебсайті Коледжу та/або в інших доступних учасникам освітнього процесу інформаційних ресурсах.

4.5. Керівник Коледжу визначає працівника, відповідального за реєстрацію та облік повідомлень про можливі випадки насильства у паперовій та/або електронній формі.

4.6. Кожне повідомлення реєструється в день його надходження.

4.7. Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час, його реєстрація здійснюється у перший за ним робочий день.

4.8. Якщо у вчиненні насильства підозрюється директор Коледжу, повідомлення подається в НУ «Чернігівська політехніка», якому підпорядковується Коледж.

5. Порядок реагування на виявлені прояви, ознаки насильства та/або булінгу (цькування)

5.1. Будь-який працівник Коледжу, здобувач освіти або інший учасник освітнього процесу, який помітив прояви, що можуть свідчити про випадок насильства, або виявив його ознаки стосовно учасника колективу, повинен повідомити про це керівника Коледжу.

5.2. Працівник Коледжу, який виявив ознаки насильства або булінгу (цькування), зобов'язаний:

- 1) вжити невідкладних заходів для припинення насильства;
- 2) за потреби надати домедичну допомогу;
- 3) за потреби викликати бригаду екстреної медичної допомоги;
- 4) звернутися до органів Національної поліції України;
- 5) повідомити керівника Коледжу;

б) у випадках, визначених законодавством, повідомити батьків або інших законних представників здобувача освіти.

5.3. Керівник Коледжу протягом однієї доби з дня реєстрації повідомлення зобов'язаний його розглянути.

5.4. У разі виявлення ознак насильства та/або булінгу (цькування) керівник Коледжу невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин з часу виявлення таких ознак:

- 1) вживає заходів для припинення насильства та унеможливлення його повторного вчинення;
- 2) повідомляє про це батьків здобувача освіти, крім випадку, коли кривдниками дитини є її батьки;
- 3) письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування Коледжу;
- 4) одночасно інформує територіальний орган Національної соціальної сервісної служби України та Державну службу у справах дітей;
- 5) за потреби забезпечує виклик бригади екстреної медичної допомоги.

5.5. Не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення керівник Коледжу скликає засідання комісії з розгляду випадків насильства та/або булінгу (цькування).

5.6. У разі невиявлення ознак насильства та/або булінгу (цькування) інформація, викладена у повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства, після чого вживаються заходи щодо унеможливлення їх реалізації.

5.7. У разі виявлення ознак домашнього насильства Коледж діє відповідно до законодавства України про запобігання та протидію домашньому насильству.

6. Комісія з розгляду випадків насильства та/або булінгу (цькуванню)

6.1. Для розгляду випадків насильства та/або булінгу (цькування) у Коледжі утворюється комісія з розгляду випадків насильства та/або булінгу (цькування) (далі — Комісія).

6.2. Склад Комісії затверджується наказом директора Коледжу.

6.3. Порядок формування та затвердження складу Комісії, регламент її роботи, мета, завдання, принципи діяльності, права та обов'язки членів Комісії визначаються Порядком реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513.

6.4. До роботи Комісії можуть залучатися працівники Коледжу, практичний психолог, представники служби у справах дітей, інших органів та установ, фахівці яких можуть бути необхідними для належного розгляду випадку.

6.5. Під час розгляду випадку Комісія керується принципом найкращих інтересів дитини.

6.6. Комісія забезпечує право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.

6.7. Вислуховування здобувача освіти здійснюється безпосередньо у присутності батьків або його представників та за участю практичного психолога або соціального педагога.

6.8. Батьки можуть надати письмову згоду щодо проведення вислуховування здобувача освіти без їхньої участі.

6.9. Здобувач освіти може надати інформацію про факт(и) насильства або іншу відому їй інформацію у письмовій формі.

6.10. Факт вислуховування здобувача освіти, форма його проведення та основний зміст висловленої ним позиції обов'язково фіксуються в матеріалах розгляду.

6.11. Комісія не встановлює факт вчинення булінгу (цькування). Факт вчинення булінгу встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили.

6.12. За результатами розгляду Комісія визначає необхідні заходи щодо захисту та підтримки постраждалої особи, корекції поведінки кривдника, підтримки свідків, запобігання повторенню насильства та нормалізації відносин.

7. Заходи виховного впливу

7.1. Заходи виховного впливу застосовуються відповідно до Порядку застосування заходів виховного впливу, затвердженого наказом МОН України від 28.12.2019 № 1646 у редакції наказу МОН України від 18.06.2026 № 961.

7.2. Заходи виховного впливу спрямовуються на:

- 1) відновлення та нормалізацію відносин між кривдниками, постраждалими особами і свідками;
- 2) недопущення повторення випадку насильства;
- 3) загальну превенцію випадків насильства;
- 4) корекцію поведінки кривдника;
- 5) надання психологічної допомоги та підтримки постраждалій особі;
- 6) підтримку свідків насильства.

7.3. Заходи виховного впливу визначаються та реалізуються таким чином, щоб:

- не завдавати додаткової шкоди психологічному стану учасників колективу;
- не допускати повторної травматизації;
- забезпечувати право здобувачів освіти на безпечне освітнє середовище.

7.4. Заходи можуть передбачати:

- індивідуальну профілактичну роботу;
- психологічне консультування;
- соціально-педагогічний супровід;
- корекційно-розвиткову роботу;
- формування навичок ненасильницької поведінки;
- розвиток навичок емоційної саморегуляції;
- формування навичок конструктивної комунікації;
- роботу з батьками або іншими законними представниками;
- залучення відповідних фахівців;
- участь у профілактичних та корекційних програмах;
- інші заходи, визначені Комісією відповідно до законодавства.

7.5. Застосування заходів, спрямованих на примирення сторін, допускається виключно:

- 1) за добровільною згодою постраждалої дитини та її законних представників;
- 2) за умови відсутності ризику повторного насильства або шкоди;
- 3) з урахуванням висновку практичного психолога, за наявності.

7.6. Рішення Комісії про застосування заходів виховного впливу має містити:

- мету заходів;
- конкретні завдання;
- зміст заходів;
- методи та форми роботи;
- заходи психологічної допомоги та підтримки;
- критерії визначення результативності;
- строки реалізації;
- відповідальних осіб;
- обґрунтування відповідності заходів найкращим інтересам кожної залученої дитини.

7.7. Комісія здійснює моніторинг ефективності застосування визначених нею заходів та у разі необхідності коригує їх.

7.8. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними та іншими працівниками Коледжу в межах їхніх посадових обов'язків, а за необхідності — із залученням відповідних фахівців служб у справах дітей, центрів соціальних служб, органів Національної поліції України та інших суб'єктів реагування.

8. Психологічний та соціально-педагогічний супровід

8.1. Психологічний та соціально-педагогічний супровід здійснює практичний психолог Коледжу в межах своїх посадових обов'язків.

8.2. Супровід передбачає:

- 1) діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз її динаміки;
- 2) розроблення заходів психологічної підтримки постраждалої особи;
- 3) реалізацію заходів психологічної підтримки постраждалої особи із залученням та за згодою батьків або інших законних представників здобувача освіти;
- 4) розроблення та реалізацію заходів психологічної підтримки кривдника;
- 5) консультування учасників освітнього процесу;
- 6) розроблення та реалізацію профілактичних заходів;
- 7) сприяння соціально-психологічній реабілітації здобувачів освіти, які постраждали від насильства або вчинили булінг (цькування).

8.3. Здобувачі освіти, які вчинили булінг (цькування) або стосовно яких вчинено булінг (цькування), мають право на отримання послуги із соціально-психологічної реабілітації відповідно до законодавства.

8.4. Під час проведення психологічної роботи не допускається розголошення інформації, отриманої під час професійної діяльності, крім випадків, передбачених законодавством.

9. Взаємодія з батьками та іншими законними представниками здобувачів освіти

9.1. Коледж забезпечує інформування батьків та інших законних представників здобувачів освіти про:

- права здобувачів освіти на безпечне освітнє середовище;
- форми та прояви насильства;
- ознаки можливого насильства;
- способи подання повідомлень;
- порядок реагування Коледжу;
- можливості отримання психологічної, соціальної та іншої допомоги.

9.2. Батьки та інші законні представники здобувачів освіти залучаються до профілактичної роботи та, у передбачених законодавством випадках, до реалізації заходів психологічної підтримки та виховного впливу.

9.3. Усі дії щодо здобувача освіти здійснюються з урахуванням його віку, рівня зрілості, індивідуальних потреб та найкращих інтересів.

10. Запобігання повторному насильству та моніторинг

10.1. Після розгляду повідомлення Коледж забезпечує контроль за безпекою постраждалої особи та недопущенням повторення насильства.

10.2. Моніторинг може передбачати:

- спостереження за психологічним кліматом у групі;
- індивідуальні бесіди та консультації;
- психологічне оцінювання;
- аналіз відвідування занять;
- аналіз змін у поведінці та взаємодії учасників;
- оцінювання результативності заходів виховного впливу;
- коригування заходів у разі їх недостатньої ефективності.

10.3. Результати моніторингу використовуються для вдосконалення системи запобігання, протидії насильству та/або булінгу (цькування) в Коледжі.

11. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

11.1. Учасники освітнього процесу мають право:

- на безпечне освітнє середовище;
- на повагу до честі та гідності;
- на захист від насильства;
- на отримання необхідної допомоги;
- на конфіденційність інформації у випадках, визначених законодавством;
- повідомляти про можливі випадки насильства;
- отримувати інформацію про механізми реагування.

11.2. Учасники освітнього процесу зобов'язані:

- дотримуватися правил безпечної та ненасильницької поведінки;
- поважати права, свободи, честь і гідність інших осіб;
- не допускати насильства, булінгу, дискримінації та приниження;
- повідомляти про відомі їм випадки або ознаки насильства;
- сприяти створенню безпечного освітнього середовища.

11.3. Педагогічні працівники зобов'язані реагувати на виявлені прояви, ознаки насильства та/або булінгу (цькування) відповідно до законодавства та цього Положення.

12. Документування та конфіденційність

12.1. Повідомлення про можливі випадки насильства підлягають обов'язковій реєстрації та обліку.

12.2. Матеріали щодо розгляду випадків насильства зберігаються відповідно до вимог законодавства про діловодство, захист персональних даних та інформацію.

12.3. Доступ до матеріалів щодо конкретного випадку насильства мають лише особи, яким такий доступ необхідний для виконання посадових або визначених законодавством повноважень.

12.4. Під час роботи з інформацією забезпечується захист персональних даних та недопущення розголошення інформації, яка може призвести до додаткової травматизації постраждалої особи.

13. Відповідальність

13.1. Особи, винні у порушенні законодавства щодо запобігання, протидії насильству та/або булінгу (цькування), несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

13.2. Працівники Коледжу несуть відповідальність за невиконання або неналежне виконання обов'язків щодо реагування на виявлені прояви, ознаки насильства та/або булінгу (цькування) у випадках та порядку, визначених законодавством.

13.3. Застосування заходів відповідальності не звільняє від необхідності забезпечення психологічної та соціальної підтримки постраждалої особи, корекції поведінки кривдника та здійснення профілактичної роботи.

14. Організація роботи щодо виконання Положення

14.1. Загальну організацію роботи щодо запобігання та протидії насильству в Коледжі здійснює директор.

14.2. Директор:

- забезпечує реалізацію цього Положення;
- затверджує склад Комісії;
- визначає відповідального працівника за реєстрацію та облік повідомлень;
- забезпечує взаємодію з відповідними органами та службами;
- забезпечує необхідні умови для роботи практичного психолога;
- контролює виконання заходів щодо запобігання та протидії насильству;
- забезпечує інформування учасників освітнього процесу про механізми повідомлення та реагування.

14.3. Заступник директора з виховної роботи координує профілактичну та інформаційно-просвітницьку роботу.

14.4. Практичний психолог:

- здійснює психологічну діагностику в межах професійних повноважень;
- надає психологічну допомогу та підтримку;
- бере участь у роботі Комісії;
- здійснює психологічний супровід заходів виховного впливу;
- проводить профілактичну роботу;
- консультує учасників освітнього процесу.

14.5. Куратори академічних груп:

- проводять профілактичну роботу;
- формують безпечний психологічний клімат у групах;
- реагують на прояви агресії, приниження, дискримінації та інших небезпечних форм поведінки;
- своєчасно повідомляють керівництво Коледжу про можливі випадки насильства;
- співпрацюють із практичним психологом та соціальним педагогом.

14.6. Органи студентського самоврядування можуть залучатися до реалізації превентивних заходів, спрямованих на формування культури ненасильницької поведінки, взаємоповаги та безпечного освітнього середовища.

15. Прикінцеві положення

15.1. Це Положення затверджується наказом директора Коледжу за погодженням з педагогічною радою.

15.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться у разі зміни законодавства або за необхідності вдосконалення системи запобігання та протидії насильству або булінгу (цькуванню) в Коледжі.

15.3. У разі зміни законодавства норми цього Положення застосовуються в частині, що не суперечить чинному законодавству України, до внесення відповідних змін до Положення.

15.4. Затвердження цього Положення є підставою для визнання таким, що втратило чинність, Положення щодо протидії булінгу (цькуванню) у ВСП «Фаховий коледж економіки і технологій НУ «Чернігівська політехніка», затвердженого наказом директора від 31.08.2020 № 6.